

การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์: กรณีศึกษา

นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Defining of Online Violence: A Case Study of Chulalongkorn

University Students

สุภาพร กมลฉ่ำ (Supaporn Kamolchum)

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(Faculty of Political Science, Chulalongkorn University)

Email: supaporn.km25@gmail.com

Received June 26, 2021; **Revised** July 27, 2021; **Accepted** September 19, 2021

Abstract

This qualitative research proposed two objectives: 1. To study how Thai youth perceive and define online violence and 2. To examine gender differences found in online violence experience. Twenty-one Chulalongkorn University students, age range from 18–23 years old, of all gender participated in this research. Data collection was gathered through online interviews, were selected and analyzed by using the intense content analysis. The results showed that the description of online violence was defined as expressions of words or actions that affect a person's feelings and emotions, seen in form of disparagement, and privacy invasion. Moreover, the results showed each gender experiences online violence differently. In conclusion, this study serves as a preliminary study that could shed light for future researchers to design, explore, and create a more in-depth understanding of online violence in different Thai youth groups and encourage a more up-to-date online violence prevention strategy.

Keywords: Online Violence; Social Media; Cyber Harassment; Gender

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์: กรณีศึกษานิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 2. เพื่อศึกษาความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เกิดจากประสบการณ์ของนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละเพศสภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 21 คน อายุระหว่าง 18-23 ปี ทุกเพศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ออนไลน์ และนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตจุฬาฯ มีการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เกี่ยวกับการแสดงออกของคำพูด หรือการกระทำที่ส่งผลต่อความรู้สึกและอารมณ์ของบุคคล การทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง และการล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่านิสิตจุฬาฯ แต่ละเพศ ยังได้รับประสบการณ์ความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างกัน โดยสรุปการวิจัยนี้ให้ต้องการชี้ให้เห็นถึงการศึกษาเบื้องต้นที่จะเป็นองค์ความรู้พื้นฐาน สำหรับนักวิจัยที่ต้องการออกแบบ สสำรวจ และสร้างความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ในกลุ่มเยาวชนไทยกลุ่มต่าง ๆ ในอนาคต เพื่อนำมาพัฒนาแก้ไขป้องกันปัญหาความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้ทันต่อยุคสมัย

คำสำคัญ: ความรุนแรงในโลกออนไลน์; สังคมออนไลน์; การคุกคามทางออนไลน์; เพศสภาพ

บทนำ

ปัจจุบันโลกออนไลน์ได้กลายเป็นพื้นที่สำหรับการสื่อสารและนำเสนอรูปแบบความรุนแรง ซึ่งถูกอธิบายว่าเป็นปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นใหม่ (David-Ferdon & Hertz, 2007) นักวิชาการได้ให้ตัวอย่างของความรุนแรงที่ปรากฏในโลกออนไลน์ไว้หลายประเภท อาทิ การเผยแพร่ภาพถ่ายและวิดีโอส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต (Sharing personal photos and videos without approval) การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) การใช้ประทุษวาจา เสียดสีและการเหยียดหยามในสื่อสังคมออนไลน์ (Online hate speech, sarcasm and discrimination) การคุกคามทางออนไลน์ (Harassment) การแฮ็ก (Hacking) การฆ่าตัวตายในโลกออนไลน์ (Cyber-Suicide) การเปิดเผยภาพแหล่งเกิดเหตุความรุนแรงผ่านข่าวออนไลน์ (Excessive exposure to crime scene graphic photos in online news) เป็นต้น (Patton, Eschmann & Butler, 2013; Thianthai, 2018) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและมีระบบรองรับการสื่อสารที่รวดเร็วและง่ายขึ้นกว่าในอดีต ดังปรากฏในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่นและเยาวชนไทย ทั้งในด้านการได้รับข้อมูล ติดตามข่าวสาร การค้นคว้า การศึกษาทางไกล การรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายออนไลน์ เป็นต้น (Thianthai, 2020) พัฒนาการเหล่านี้ได้เปิดช่องทางการสื่อสารใหม่ที่แสดงออกผ่านภาพวิดีโอ คำพูดและการใช้ภาษาที่เข้าใจกันในกลุ่มเครือข่ายสื่อดิจิทัลประเภทนั้นๆ อยู่ในรูปแบบของเว็บไซต์ อีเมล และแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นที่นิยมของเยาวชนไทย อาทิ Facebook YouTube Twitter เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารจะมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและก้าวหน้าขึ้นทุกวัน แต่ในขณะเดียวกัน การพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เหล่านี้ กลับเริ่มชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ส่งผลในด้านลบต่อชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ของเยาวชนไทยมากขึ้น โดยโลกออนไลน์ได้กลายเป็นช่องทางสำหรับการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยที่มากกว่าการรับรู้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโลกจริงหรือโลกออฟไลน์ที่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมและการกระทำที่มุ่งไปที่การใช้กำลังทางกายเพื่อทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต แต่ปัจจุบันลักษณะของความรุนแรงยังถูกปรากฏในพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งผู้กระทำความรุนแรงไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตน ทำให้ความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา

แม้ว่าการศึกษาหลายชั้นที่ผ่านมาจะเน้นไปที่การศึกษาทัศนคติต่อความรุนแรงที่ปรากฏในพื้นที่ออนไลน์ บางเรื่องเน้นไปที่การศึกษาสาเหตุของการเกิดความรุนแรง บางเรื่องเน้นไปที่การศึกษาลักษณะและวิธีการแสดงออกถึงความรุนแรง แต่ยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะในสังคมวัฒนธรรมไทยจากมุมมองของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นการศึกษาที่สำคัญเพราะจะเป็นการเผยให้เห็นถึงมุมมองเรื่องความรุนแรง ซึ่งเป็นมุมมองใหม่ที่ถูกอธิบายโดยกลุ่มเยาวชนที่มีแนวโน้มประสบความรุนแรงในโลกออนไลน์มากกว่าคนที่อยู่ในช่วงวัยอื่น ๆ อันจะทำให้ได้รับองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว และต้องการตอบคำถามสำคัญคือ เยาวชนไทยที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางสังคมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นั้น มีทัศนคติและให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ว่าอย่างไร ใช้เกณฑ์ใดบ้างตัดสินว่าเป็นความรุนแรง ซึ่งการนิยามความรุนแรงของเยาวชนไทยนี้ อาจเป็นการนิยามความรุนแรงที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ตามค่านิยมของนักวิชาการ หรือมุมมองการให้คำอธิบายความรุนแรงในโลกออนไลน์จากต่างประเทศ หรือแม้กระทั่งการนิยามความรุนแรงของคนแต่ละกลุ่มในสังคมไทยก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุมมองการให้ความหมายความรุนแรงที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อใหม่ (New Media) ที่ถือว่ามีอิทธิพลมากในยุคปัจจุบัน เพราะคนในสังคมสามารถเข้าถึงได้ง่ายและผู้คนมีอำนาจในการสร้างข้อมูลข่าวสาร โดยสามารถเผยแพร่ได้ทั้งภาพและเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Active Two-way Communication) อาทิ เว็บไซต์ อีเมล แพลตฟอร์ม บล็อก เป็นต้น ที่สามารถทำได้โดยทันที โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบกับการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่อาจถูกนิยามได้แตกต่างกันตามประสบการณ์ของเยาวชนเพศหญิง เพศชาย และเพศทางเลือก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เกิดจากประสบการณ์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละเพศสภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา คือ การศึกษาเกี่ยวกับการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ ตามมุมมองของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตด้านประชากร คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2563 ในคณะต่าง ๆ แบ่งตามประเภทสายการเรียน ได้แก่ กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มคณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-5 อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ถึง 23 ปี ที่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงในโลกออนไลน์ อาทิ เคยพบเห็นหรือเคยถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์ เป็นต้น

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2563 เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 คน

ขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษา คือ พื้นที่ออฟไลน์ (Offline) ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นพื้นที่สำหรับคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และพื้นที่ออนไลน์ (Online) เป็นพื้นที่ที่นำเทคนิคการสัมภาษณ์แบบออนไลน์มาใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอบเขตของระยะเวลา คือ ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 – มิถุนายน พ.ศ. 2564

บททวนวรรณกรรม

แนวคิดว่าด้วยความรุนแรง

มีผู้ให้ความหมายคำว่า “ความรุนแรง” ไว้อย่างหลากหลาย องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2002) ให้ความหมายว่า เป็นความตั้งใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคน หรือสังคม ทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต ทำร้ายจิตใจ ยับยั้งการเจริญงอกงาม กีดกันหรือปิดกั้นทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ ขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ Intarajit & Karinchai (1999) ให้ความหมายว่า ความรุนแรงเป็นพฤติกรรมและการกระทำใด ๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ และทางเพศ โดยการบังคับขู่เข็ญ ทุบตี เตาะตอຍ ตลอดจนคุกคาม จำกัด และกีดกันสิทธิเสรีภาพ ทั้งในสาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ขณะที่ Mackenzie (1975) นักคิดชาวอเมริกัน ที่ให้ความหมายความรุนแรงว่า เป็นการใช้กำลังทางกายภาพเพื่อทำให้บาดเจ็บอย่างทรมานหรือเป็นเหตุให้เกิดการทำลายบุคคลหรือทรัพย์สิน โดยการใช้กำลังนั้นมักเป็นสาเหตุให้เกิดความบาดเจ็บทางร่างกายหรือเป็นการแทรกแซงเสรีภาพส่วนบุคคล

จากการให้ความหมายความรุนแรงข้างต้น สรุปได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย วาจา และจิตใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และมีลักษณะของการบังคับ ขู่เข็ญ ทำร้าย ทุบตี คุกคาม รวมถึงการกีดกันเสรีภาพต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลทำให้บุคคลเกิดการบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งการกระทำที่แสดงออกถึงความรุนแรงเหล่านี้ อาจมีความแตกต่างไปจากความรุนแรงในโลกออนไลน์ เนื่องจากจะเห็นได้ว่า ความรุนแรงในโลกจริงนั้นมักเป็นความรุนแรงที่มีลักษณะของการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ ความรุนแรง เน้นไปที่การใช้กำลังทางกายเพื่อทำให้อีกฝ่ายได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับผลกระทบในด้านร่างกายเป็นสำคัญ ขณะที่พื้นที่โลกออนไลน์ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ลดโอกาสของการเผชิญหน้ากันโดยตรงระหว่างผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ ดังนั้น ผลกระทบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้น จึงไม่ได้เป็นผลกระทบในด้านร่างกายหรือการทำให้ได้รับบาดเจ็บ แต่อาจเป็นผลกระทบในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านจิตใจ ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) ได้แบ่งประเภทของความรุนแรงไว้ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ความรุนแรงทางร่างกาย (Physical Violence) หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำ เช่น การทะเลาะวิวาท เตาะตอຍ และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ
- 2) ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อใช้ผู้ถูกกระทำเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ โดยอาจใช้กำลังบังคับ หลอกลวง ข่มขู่ ชักชวนให้สิ่งตอบแทน เป็นต้น
- 3) ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological Violence) หมายถึง การถูกทำร้ายจิตใจและควบคุมบังคับจิตใจ ทำให้รู้สึกอับอาย รู้สึกด้อยค่า หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นลง

4) ความรุนแรงจากความสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง (Deprivation or Neglect Violence) หมายถึง การไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ และการถูกละเลยทอดทิ้งในเรื่องปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต จนเกิดอันตรายต่อร่างกาย และจิตใจ

จากประเภทของความรุนแรงข้างต้น จะเห็นว่าความรุนแรงสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ซึ่งทำให้เห็นถึงขอบเขตความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม จากการแบ่งประเภทความรุนแรงนี้ ได้ให้มิติในการมองความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างออกไป กล่าวคือ โลกออนไลน์ได้ขยายขอบเขตของการกระทำความรุนแรงที่กว้างมากขึ้น ดังนั้น ความรุนแรงในโลกออนไลน์ จึงอาจไม่ได้มีขอบเขตที่ตายตัวที่จะจัดได้ว่าเป็นความรุนแรงประเภทใด และอาจมีความซ้อนทับของขอบเขตความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจากแนวคิดนี้ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้คือ การวิเคราะห์ว่านิสิตจุฬาฯ มีมุมมองต่อความรุนแรงในโลกออนไลน์อย่างไร แตกต่างไปจากคำอธิบายความรุนแรงที่เคยพบเห็นในรูปแบบเดิมหรือไม่ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือทัศนคติที่นิสิตจุฬาฯ แต่ละคนมีต่อความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ปรากฏให้เห็นได้ในสังคมปัจจุบัน

แนวคิดที่ว่าด้วยความรุนแรงในโลกออนไลน์

การศึกษาเรื่องความรุนแรงในโลกออนไลน์ในตะวันตกเป็นการศึกษาที่มุ่งตรงไปที่การอธิบายลักษณะและจำแนกประเภทความรุนแรงที่พบในโลกออนไลน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยสภายุโรป หรือ Council of Europe ซึ่งเป็นองค์การระหว่างรัฐบาลส่วนภูมิภาค ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมในด้านสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และหลักความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ได้แบ่งประเภทความรุนแรงในโลกออนไลน์ออกเป็น 6 ประเภท (Council of Europe, n.d.) ดังนี้

1) การคุกคามออนไลน์ (Cyber Harassment) หมายถึง การกระทำที่ต่อเนื่องและมุ่งเป้าไปที่บุคคลเป็นการเฉพาะเจาะจง เพื่อสร้างความอับอายหรือคุกคามผู้อื่น เช่น การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว การโพสต์ข้อความเท็จ การแอบอ้างเป็นผู้อื่น การคุกคามทางเพศ เป็นต้น

2) การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ (ICT-related Violations of Privacy) หมายถึง การเจาะระบบคอมพิวเตอร์ (Hack) ของผู้อื่น และนำข้อมูลไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล หรือข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความกลัว วิตกกังวล เครียด และตื่นตระหนกอย่างมากของผู้ถูกกระทำ

3) การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก (Online Sexual Exploitation and Sexual Abuse of Children) หมายถึง การเผยแพร่ภาพและวิดีโอในลักษณะล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ผลิตสื่อลามกอนาจารเด็ก ชักชวนเด็กเพื่อจุดประสงค์ทางเพศ บีบบังคับให้เด็กค้าประเวณี หรือการกระทำอื่น ๆ เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า

4) การคุกคามทางออนไลน์ที่มีสาเหตุมาจากอคติ (ICT-related Hate Crime) หมายถึง การคุกคามที่ได้รับแรงจูงใจมาจากอคติในความแตกต่างของเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา รสนิยมทางเพศ ความพิการทางร่างกาย ความพิการทางจิตใจ เป็นต้น

5) การคุกคามทางออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางกายภาพ (ICT-related Direct Threats or Actual Violence) หมายถึง ความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่นำไปสู่ความรุนแรงทางกายภาพโดยตรง เช่น การหลอกล่อเพื่อการฆาตกรรม ลักพาตัว ข่มขืนกระทำชำเรา หรือการชู้กรรโชก มีลักษณะที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

6) อาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime) ความรุนแรงในโลกออนไลน์บางประเภทถือได้ว่ามีความผิดทางอาญาเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล การชู้กรรโชก หรือการกระทำอื่น ๆ ที่อาจนำไปสู่การทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้

นอกจากนี้ สถาบัน Digital Intelligence Quotient มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technological University) ประเทศสิงคโปร์ ระบุว่า เด็กและเยาวชนไทยจะมีโอกาสเผชิญกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ใน 6 ด้านด้วยกัน ดังนี้

- 1) การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม (Inappropriate Use of Technology) หมายถึง พฤติกรรมการเล่นเกมหรือโซเชียลมีเดียที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต เช่น การเล่นเกมที่มากเกินไป (Gaming Disorder) และการใช้โซเชียลมีเดียอย่างผิดปกติ (Social Media Disorder)
- 2) ความเสี่ยงจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม (Risky Content) หมายถึง เนื้อหาที่มีความรุนแรง (Violent Content) และเนื้อหาที่สื่อไปทางเรื่องเพศ (Sexual Content)
- 3) ความเสี่ยงจากการพบคนแปลกหน้า (Risky Contact) หมายถึง โอกาสที่จะประสบกับอันตรายจากการนัดพบใครบางคนที่ยู่กันทางออนไลน์
- 4) การถูกคุกคามในโลกออนไลน์ (Cyber Threats) หมายถึง อันตรายในโลกออนไลน์ที่มาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การถูกสะกดรอยจากการคุกคามตำแหน่ง การถูกขโมยข้อมูลส่วนตัว เป็นต้น
- 5) ความเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียง (Reputational Risk) หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่อาจทำให้เสียชื่อเสียงหรือมีเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่ทำลงไปในโลกออนไลน์
- 6) การตกเป็นเหยื่อถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyber Victimization) หมายถึง เด็กที่เคยมีประสบการณ์ถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ทางโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์ดิจิทัลอื่น ๆ อาทิ การถูกเผยแพร่ข้อมูลในด้านลบ ข้อมูลที่เป็นเท็จ การใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงที่ปรากฏในโลกออนไลน์ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของประสบการณ์การได้รับความรุนแรงของคนในแต่ละเพศซึ่งจะแตกต่างกันไปตั้งแต่การล่วงละเมิด การสะกดรอยตาม การข่มขู่ การลวนลาม การหมิ่นประมาท การเผยแพร่ภาพโดยไม่ยินยอม ซึ่งจากผลการวิจัยของ Web Foundation (2021) พบว่า เยาวชนเพศหญิงคิดว่าตนเองมีโอกาสถูกล่วงละเมิดทางออนไลน์มากกว่าเพศชาย เช่น การเผยแพร่วิดีโอและรูปภาพที่ไม่เหมาะสมหรือผ่านการปรับแต่งโดยไม่ได้รับความยินยอม และการส่งภาพที่มีเนื้อหาสื่อไปในทางเพศผ่านข้อความโดยตรง ขณะที่สำหรับเยาวชนที่เป็นเพศทางเลือก LGBTQ มองว่า ตนเองมักจะประสบการถูกล่วงละเมิดทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้นจากพื้นฐานด้านอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น รสนิยมทางเพศ เชื้อชาติ หรือชาติพันธุ์

จากแนวคิดที่ว่าด้วยความรุนแรงในโลกออนไลน์นี้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอธิบายลักษณะของความรุนแรงในโลกออนไลน์ ในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าว จึงได้ให้กรอบในการตั้งคำถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ แม้ว่าการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของสังคมตะวันตกที่มีผู้ศึกษามาแล้วนั้น จะเป็นการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์จากการจำแนกความรุนแรงในโลกออนไลน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ในเชิงวิชาการและตายตัว แต่ในความเป็นจริงแล้ว กลุ่มเยาวชนไทยรุ่นใหม่อาจมีการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างไปจากการนิยามของสังคมตะวันตกตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามากำหนดขอบเขตการให้ความหมายความรุนแรงที่ต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับประสบการณ์ความรุนแรงของเยาวชนในแต่ละเพศสภาพที่ส่งผลต่อมุมมองและทัศนคติเรื่องความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ พบว่า ในปัจจุบันยังมีการศึกษาในเรื่องนี้อยู่ไม่มากนัก และงานวิจัยที่พบโดยส่วนใหญ่ยังเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่กลุ่มเยาวชนไทยมักประสบ อาทิ

Vandebosch & Cleemput (2008) ศึกษาเรื่องการให้ความหมายการกลั่นแกล้งผ่านโลกออนไลน์ จากกลุ่มเยาวชน อายุ 10-18 ปี จำนวน 279 คน ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนมีการตีความว่าการกลั่นแกล้งผ่านโลกออนไลน์คือการกลั่นแกล้งผ่านอินเทอร์เน็ต โดยที่ผู้กระทำต้องมีเจตนาในการลงมือ และผู้ถูกกระทำจะได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำนั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีอำนาจและทักษะทางเทคโนโลยีที่น้อยกว่าผู้กระทำ รวมถึงความสามารถในการปิดกั้นตัวตนของผู้กระทำ

Hinduja & Patchin (2020) ศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ตในเยาวชน LGBTQ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่ม LGBTQ มากกว่า 72% รายงานว่าถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนที่โรงเรียน โดยเกือบสองเท่าของนักเรียน LGBTQ รายงานว่าถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการถูกล่วงละเมิดที่มีพื้นฐานมาจากความแตกต่างด้านรสนิยมและอัตลักษณ์ทางเพศ

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ยังขาดมิติการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรุนแรงในแงุ่มที่เจาะลึกเกี่ยวกับการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ภายใต้บริบทของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปดังเช่นในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงในด้านความคิดและค่านิยมของเยาวชนไทยรุ่นใหม่ที่เปิดกว้างมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้กลุ่มเยาวชนไทยมีมุมมองต่อเรื่องความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างไปจากมิติการมองเรื่องความรุนแรงในโลกออนไลน์ในรูปแบบเดิมได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงสามารถช่วยเติมเต็มช่องว่างความรู้จากการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้ได้รับมุมมองที่กว้างและลึกซึ้งเกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่มากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลจากการลงภาคสนามตามคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย จากนั้นผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยผู้วิจัยจะเริ่มจากการมองหากลุ่มนิสิตจุฬาฯ ที่พอจะให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้ เริ่มจากการแนะนำตัวเอง และชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้สัมภาษณ์ รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินและตัดสินใจว่าจะยินดียใจเข้าร่วมในการวิจัยหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นนิสิตจุฬาฯ ที่เคยได้รับหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์มาก่อนไม่น้อยกว่า 1 ปี เช่น เคยพบเห็น หรือเคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ยินดีให้ข้อมูลและถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างคนใดยินดีที่จะให้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอช่องทางการติดต่อ เพื่อดำเนินการนัดวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ในลำดับต่อไป

วิธีการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ รวมถึงความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยแนวคำถามปลายเปิด อาทิ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่า อะไรคือ

สิ่งที่ทำให้ตัดสินใจว่าสิ่งนั้นคือความรุนแรงในโลกออนไลน์ ถ้าจะให้ความหมายคิดว่าความรุนแรงในโลกออนไลน์น่าจะหมายถึงอะไร แตกต่างจากความรุนแรงในโลกออฟไลน์หรือไม่ อย่างไร รวมถึงคิดว่าเพศของตนเองจะเจอความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้ในลักษณะใดบ้าง และจะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบออนไลน์ (Online Interview) ได้แก่ การสัมภาษณ์ผ่านแพลตฟอร์มไลน์ (Line) และเฟซบุ๊ก (Facebook) โดยผู้วิจัยจะใช้การโทรด้วยเสียง (Voice Call) ก่อนในเบื้องต้น และหากผู้ให้ข้อมูลคนใดยินดีที่จะให้สัมภาษณ์ผ่านการโทรแบบเห็นหน้า (VDO Call) ผู้วิจัยก็จะเปลี่ยนไปใช้การสัมภาษณ์ด้วยการโทรแบบเห็นหน้าแทน ทั้งนี้ นอกจากแพลตฟอร์มทั้งสองจะมีฟังก์ชันการโทรด้วยเสียงและการโทรแบบเห็นหน้าแล้ว แต่ละแพลตฟอร์มยังมีฟังก์ชันการใช้งานที่เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน กล่าวคือแพลตฟอร์มไลน์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถที่จะส่งรูปภาพหรือวิดีโอตัวอย่างความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เคยพบเห็นให้กับผู้วิจัยได้อย่างสะดวกและมีความคมชัดมากกว่า ขณะที่เฟซบุ๊กเป็นแพลตฟอร์มที่เหมาะสมสำหรับการส่งลิงก์ข้อมูลมากกว่า โดยระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ และบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ที่ผ่านการได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ไม่เกินคนละ 60 นาที และจะทำการถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาอ่านซ้ำและขีดเน้นคำสำคัญ หลังจากนั้นจะนำคำสำคัญเหล่านั้นมาจัดกลุ่มแนวคำตอบ (Theme) ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัตถุประสงค์การวิจัยและเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์และหาข้อสรุป โดยแสดงผลการวิจัยเชิงพรรณนา จากการคัดเลือกคำพูดที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นภาพรวมของการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้ดีที่สุดมานำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจบริบทที่ลึกซึ้งมากขึ้น

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์: กรณีศึกษานิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” สามารถแบ่งผลการศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ พบว่านิสิตจุฬาฯ ทุกคนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์จะเริ่มให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ โดยระบุว่าความรุนแรงในโลกออนไลน์เป็นความรุนแรงที่มีการแสดงออกผ่านการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ และจะปรากฏให้เห็นได้บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อาทิ Facebook Twitter Instagram Line เป็นต้น ซึ่งการให้ความหมายนี้ได้ชี้ให้เห็นทัศนคติในเรื่องการให้ความหมายและการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์ตามความรู้ความเข้าใจของนิสิตจุฬาฯ โดยสามารถจัดแบ่งกลุ่มได้ตามประเด็นหลักที่นิสิตจุฬาฯ ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินใจว่าเข้าข่ายความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้ 3 ลักษณะที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ความรุนแรงในโลกออนไลน์เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจ นิสิตจุฬาฯ มองว่า สื่อสังคมออนไลน์ได้ทำให้ภาพการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีการรับรู้ความรุนแรงเป็นเรื่องของการใช้กำลังทางกายเพื่อทำร้าย ช่มชู้ คุกคาม หรือทำให้ได้รับบาดเจ็บ ไปสู่การรับรู้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์จะเป็นความรุนแรงที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรง แต่จะมีลักษณะที่ทำให้บุคคลเสียความรู้สึก หดหู่ อับอาย ไม่สบายใจ สูญเสียความมั่นใจในตนเอง ไปจนถึงการถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยการนิยามความ

หมายความว่าความรุนแรงในโลกออนไลน์นี้ ในแง่หนึ่ง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของประสบการณ์ความรุนแรงของเยาวชนที่ได้รับในโลกจริงและโลกออนไลน์

2) ความรุนแรงในโลกออนไลน์เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงกับการเชื่อมโยงเสียง นิสิตจุฬาฯ มองว่า ลักษณะความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เกิดผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจของบุคคลได้นั้น อาจจะมาในรูปแบบของการทำให้เชื่อมโยงเสียงซึ่งมีหลายลักษณะที่เยาวชนจะประสบได้ อาทิ การทำรูปภาพล้อเลียน การตัดต่อรูปภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ การข่มขู่ในลักษณะของการโพสต์แสดงความคิดเห็น หรือการใช้ Hate Speech เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรงในโลกออนไลน์นี้ อาจจะไม่ใช่การทำร้ายร่างกายหรือต้องได้รับบาดเจ็บ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าผลกระทบในด้านการทำให้เชื่อมโยงเสียงนี้ สามารถสร้างบาดแผลให้กับบุคคลในระดับที่ใกล้เคียงกับบาดแผลทางกายได้ เพราะอาจทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในลักษณะนี้เกิดความหวาดระแวง หดหู่ ซึมเศร้า ไปจนถึงการมีพฤติกรรมการฆ่าตัวตายได้

3) ความรุนแรงในโลกออนไลน์เกี่ยวข้องกับการคุกคามและการละเมิดความเป็นส่วนตัว นิสิตจุฬาฯ มองว่า ความรุนแรงในโลกออนไลน์มีลักษณะเป็นการมุ่งเป้าไปที่การสร้างความเสียหายหรือคุกคามความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่น การโพสต์แสดงความคิดเห็นในพื้นที่ส่วนตัวของผู้อื่นในเชิงคุกคาม ไม่ให้เกียรติ การนำรูปภาพส่วนตัวของผู้อื่นมาเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต การถูกเจาะระบบข้อมูลส่วนตัว รวมถึงการถูกพาดพิงในพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งทำให้ผู้ที่ถูกพาดพิงถึงนั้นได้รับผลกระทบในด้านการเชื่อมโยงเสียงตามไปด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของเยาวชนไทยในด้านการให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะแม้ว่าการใช้งานสื่อออนไลน์จะเป็นการเปิดพื้นที่ให้คนในสังคมได้แบ่งปันเรื่องราวความเป็นส่วนตัวสู่สาธารณะมากขึ้น แต่คนในสังคมยังมองว่าการถูกวิจารณ์ผ่านการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบในพื้นที่ออนไลน์นั้น ยังเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ในวัฒนธรรมไทย เพราะฉะนั้น การกระทำในโลกออนไลน์ในลักษณะที่ทำให้บุคคลเชื่อมโยงเสียงได้นั้น จึงถือเป็นการรุกรานและละเมิดความเป็นส่วนตัวที่เยาวชนไทยมองว่าเป็นความรุนแรง

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิตจุฬาฯ จะเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางคำพูดหรือการกระทำต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลให้เชื่อมโยงเสียง ตลอดจนเป็นการคุกคามและการละเมิดความเป็นส่วนตัวของบุคคล ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการนิยามความรุนแรงที่ต่างไปจากโลกออฟไลน์หรือการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์จากการศึกษาที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถูกวิพากษ์วิจารณ์ในพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนไทยยังไม่ยอมรับและมองว่าเป็นพฤติกรรมความรุนแรง

ตารางที่ 1 ขอบเขตการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตการให้ความหมาย	วิธีแสดงออกความรุนแรงในโลกออนไลน์
1. ผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจ	การกระทำต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลเสียความรู้สึก หดหู่ อับอาย ไม่สบายใจ สูญเสียความมั่นใจในตนเอง ไปจนถึงการถูกกลั่นแกล้งคุณค่าความเป็นมนุษย์
2. การเชื่อมโยงเสียง	การทำรูปภาพล้อเลียน การตัดต่อรูปภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วเผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ การข่มขู่ในลักษณะของการโพสต์แสดงความคิดเห็น หรือใช้ Hate Speech

ขอบเขตการให้ความหมาย	วิธีแสดงออกความรุนแรงในโลกออนไลน์
3. การคุกคามและการละเมิดความเป็นส่วนตัว	การโพสต์แสดงความคิดเห็นในพื้นที่ส่วนตัวของผู้อื่นในเชิงคุกคาม ไม่ให้เกียรติ การนำรูปภาพส่วนตัวของผู้อื่นมาเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต การถูกเจาะระบบข้อมูลส่วนตัว รวมถึงการถูกพาดพิงในพื้นที่ออนไลน์

2. ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เกิดจากความแตกต่างของประสบการณ์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละเพศสภาพ

นอกจากการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ผ่านมุมมองของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์จากการเป็นกลุ่มประชากรที่เติบโตและได้รับประสบการณ์ที่ต่างไปจากคนในช่วงวัยอื่น ๆ ในสังคมแล้ว ความแตกต่างของเพศสภาพยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เยาวชนไทยเพศหญิง เพศชาย และเพศทางเลือก มีมุมมองและได้รับประสบการณ์ความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างกันออกไปด้วย ซึ่งแตกต่างจากที่แนวคิดตะวันตกได้อธิบายไว้ว่า เยาวชนเพศหญิงมักประสบกับการถูกล่วงละเมิดทางออนไลน์มากกว่าเพศชาย ขณะที่เยาวชนเพศ LGBTQ มักถูกล่วงละเมิดทางออนไลน์จากพื้นฐานด้านอัตลักษณ์ทางเพศของตน อธิบายดังต่อไปนี้

1) เพศหญิง เยาวชนเพศหญิงยังคงเป็นเพศที่ถูกมองว่าถูกกดทับและเสี่ยงที่จะได้รับความรุนแรงในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นในโลกจริงหรือในโลกออนไลน์ก็ตาม โดยลักษณะความรุนแรงที่เยาวชนเพศหญิงมักประสบในโลกออนไลน์จะเกี่ยวข้องกับการถูกคุกคามและถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ จากการโพสต์ การแสดงความคิดเห็นใต้รูปภาพ วิดีโอ หรือการส่งข้อความโดยตรง เช่น การส่งภาพโป๊เปลือย การชักชวนเพื่อจุดประสงค์ทางเพศ ผ่านช่องทางการสนทนาในแพลตฟอร์มใดแพลตฟอร์มหนึ่ง อาทิ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ เป็นต้น รวมถึงการถูกวิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา และการแต่งกาย

2) เพศชาย สำหรับความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เยาวชนเพศชายมักประสบนั้น จะเป็นลักษณะของการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนหรือสังคมด้วยเหตุผลในด้านการมีค่านิยมบางอย่างที่อาจจะแตกต่างไปจากผู้ชายส่วนใหญ่ในสังคมไทย รวมถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการถูกตัดสินที่ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปร่างของเพศตรงข้ามในพื้นที่ออนไลน์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดของบุคคลได้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากการออกมาเคลื่อนไหวผ่านการโพสต์ข้อความในสื่อออนไลน์ของผู้ชายบางคนเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากการถูกคุกคามทางเพศ ขณะเดียวกัน ก็สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของเยาวชนเพศหญิงที่เข้าใจและมองว่าในความเป็นจริงแล้วเพศชายอาจจะประสบกับความรุนแรงที่ไม่ต่างไปจากเพศของตน โดยเฉพาะในเรื่องการถูกตัดสินจากการกระทำในโลกออนไลน์ เช่น การโพสต์แสดงความคิดเห็นที่เป็นการวิจารณ์ฝ่ายตรงข้าม ที่เพศหญิงและเพศชายจะได้รับผลกระทบที่ต่างกัน

3) เพศทางเลือก ลักษณะความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่กลุ่มเพศทางเลือกจะประสบในโลกออนไลน์นั้นมีได้หลากหลาย ตั้งแต่การถูกวิจารณ์ในด้านลบ การถูกแสดงท่าทางรังเกียจ การใช้คำพูดแสดงการดูถูกเหยียดหยาม ล้อเลียนลักษณะทางเพศ เช่น การถูกเรียกโดยใช้คำว่า “ตุ๊ด” หรือ “กะเทย” ผ่านการแสดงความคิดเห็นใต้โพสต์ข้อความ รูปภาพ หรือคลิปวิดีโอที่ถูกเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ รวมถึงการถูกทำให้รู้สึกว่าเป็นตัวตลกในสังคมจากการมีรสนิยมทางเพศที่แตกต่างไปจากสรีระของร่างกาย ลักษณะการแต่งกาย และรูปแบบการดำเนินชีวิตบางอย่างที่ต่างไปจากคนทั่วไปในสังคม เช่น ค่านิยมเรื่องการแต่งกาย ค่านิยมเรื่องการใช้ชีวิตคู่ เป็นต้น

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความรุนแรงที่เยาวชนในแต่ละเพศเคยประสบในโลกออนไลน์นั้น ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นว่าการเป็นกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มที่จะประสบกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้มากกว่าคนในช่วงวัยอื่น ๆ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของคนในสังคมไทยในประเด็นความแตกต่างทางเพศ ที่นำไปสู่การถูกเลือกปฏิบัติ การกดขี่ หรือการให้คุณค่าของบุคคลที่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นในโลกจริงหรือโลกออนไลน์ก็ตาม

ตารางที่ 2 ลักษณะความรุนแรงในโลกออนไลน์จำแนกตามความแตกต่างของประสบการณ์นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ละเพศสภาพ

เพศสภาพ	ประสบการณ์ความรุนแรงในโลกออนไลน์
1. เพศหญิง	การถูกคุกคามและถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ การถูกวิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา และการแต่งกาย
2. เพศชาย	การถูกตัดสินจากการกระทำในโลกออนไลน์ที่ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เช่น การได้รับผลกระทบจากการโพสต์แสดงความคิดเห็นวิจารณ์เพศหญิง
3. เพศทางเลือก	การถูกวิจารณ์ในด้านลบ การถูกแสดงท่าทางรังเกียจ การใช้คำพูดแสดงการดูถูกเหยียดหยาม ล้อเลียนลักษณะทางเพศ รวมถึงการถูกทำให้รู้สึกว่าเป็นตัวตกในสังคม

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างไปจากการนิยามในความหมายเดิมตามที่องค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) ได้ระบุไว้ และ Council of Europe (n.d.) ได้มีการจัดแบ่งประเภทความรุนแรงในโลกออนไลน์ไว้ โดยการวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ดังกล่าวใน 2 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่ ขอบเขตของความรุนแรงที่กว้างขึ้นจากการนิยามความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ และการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่อยู่บนพื้นฐานด้านความแตกต่างของเพศสภาพ ดังนี้

ข้อค้นพบของการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ตามที่ Council of Europe ได้อธิบายไว้คือ ความรุนแรงในโลกออนไลน์จะเกี่ยวข้องกับการละเมิดต่าง ๆ ทั้งคำพูด การกระทำ หรือการใช้ภาพ เพื่อสร้างความอับอาย ดูหมิ่น หรือคุกคามผู้อื่น ขณะเดียวกันก็ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านการนิยามความรุนแรงที่ครอบคลุมไปถึงผลกระทบต่อการอารมณ์และจิตใจที่อาจแสดงออกในลักษณะของการทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง และการรุกรานความเป็นส่วนตัวของบุคคล ซึ่งถือเป็นการนิยามความรุนแรงที่ต่างไปจากที่ Council of Europe และที่ Digital Intelligence Quotient ได้นิยามไว้ อีกทั้ง จากข้อค้นพบของการวิจัย ยังเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในประเด็นการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่มีขอบเขตการนิยามความรุนแรงที่กว้างขึ้นจากการนิยามความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์บนพื้นฐานด้านความแตกต่างของเพศสภาพ ทำให้การนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่สังคมตะวันตกได้อธิบายไว้นั้น จึงไม่สามารถนำมาใช้อธิบายการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ในบริบทของสังคมไทยในมุมมองของเยาวชนไทยรุ่นใหม่ได้ทั้งหมด เนื่องจากการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ดังกล่าว ยังไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย โดยเฉพาะในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของเยาวชนแต่ละคนที่มีความหลากหลาย รวมถึงการรับรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่เยาวชนแต่ละคนพบเจอได้ต่างกัน

นอกจากนี้ จากข้อค้นพบของการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการต่อยอดการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับลักษณะความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เยาวชนแต่ละเพศจะประสบ เพราะผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของความรุนแรงที่เยาวชนไทยแต่ละเพศประสบในโลกออนไลน์ที่มีสาเหตุและเงื่อนไขที่ต่างไปจากแนวคิดตะวันตกได้อธิบายไว้ กล่าวคือนอกจากการถูกล่วงละเมิดทางออนไลน์ที่เพศหญิงจะประสบได้แล้วนั้น (Web Foundation, 2021) เยาวชนเพศหญิงในการศึกษานี้ยังประสบกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ในลักษณะการถูกคุกคามที่เกิดจากการโพสต์แสดงความคิดเห็นการส่งข้อความโดยตรงเพื่อจุดประสงค์ทางเพศ รวมถึงการถูกวิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา และการแต่งกายขณะที่เพศชาย ในการศึกษานี้นอกจากการถูกคุกคามทางเพศที่เจอได้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับเพศหญิงแล้ว เยาวชนเพศชายยังประสบกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ในด้านการถูกตัดสินที่ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากคนในสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศที่ได้รับการสิทธิพลจากวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ความรุนแรงที่กลุ่มเยาวชนที่เป็นเพศทางเลือกมักประสบในโลกออนไลน์นั้น ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการได้รับผลกระทบความรุนแรงที่ต่างกันจากการถูกนิยามจากลักษณะของความเป็นเพศที่ต่างกันด้วย เช่น เยาวชนที่เป็นเพศหญิงรักหญิงมักถูกมองว่ามีรสนิยมทางเพศที่แปลกประหลาด หรือเยาวชนที่เป็นเพศชายรักชาย มักถูกตัดสินแบบเหมารวมว่าเป็นคนไม่ดี ไม่น่าคบ เป็นต้น

สรุปผล

การให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของนิสิตจุฬาฯ ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้และทัศนคติต่อความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ต่างไปจากการนิยามความรุนแรงในโลกความจริง และการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์จากสังคมตะวันตก เพราะการนิยามความรุนแรงในโลกออนไลน์ผ่านมุมมองของเยาวชนไทยนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงการนิยามความรุนแรงที่อยู่ภายใต้ความแตกต่างของเพศสภาพและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยที่มีความละเอียดอ่อนมากกว่า ในแง่นี้ การพัฒนากฎหมายหรือข้อบังคับในการควบคุมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการจัดการกับปัญหาความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับความแตกต่างของเพศสภาพของกลุ่มเยาวชนไทยไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักจิตวิทยา แพทย์ หรือองค์กรที่รับให้คำปรึกษาเรื่องความรุนแรงในเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ สามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ไปใช้ประเมินสาเหตุหรือปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความรุนแรงในโลกออนไลน์ของเยาวชน รวมถึงการประเมินระดับความรุนแรงในโลกออนไลน์จากมุมมองและประสบการณ์ของเยาวชน และการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาสุขภาพจิตที่ตามมาของเยาวชนที่ได้รับ ความรุนแรงในโลกออนไลน์ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขได้ตรงตามสาเหตุ รวมถึงการให้คำแนะนำที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของเยาวชนแต่ละเพศสภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ คือ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการออกแบบหลักสูตรเฉพาะเกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ เพื่อให้เยาวชนไทยมีการเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องความรุนแรงในโลกออนไลน์ได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการจัดการตนเองและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้ไม่ตกเป็นเหยื่อและไม่กลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงในโลกออนไลน์กับเพื่อนหรือกับคนอื่น ๆ ในสังคม

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการให้ความหมายความรุนแรงในโลกออนไลน์ของเยาวชนไทยรุ่นใหม่ ที่มีมุมมองที่ต่างไปจากมุมมองทางวิชาการ มุมมองจากสื่อ และมุมมองจากคนรุ่นอื่น ๆ ในสังคมไทย โดยข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงการให้ความหมายความรุนแรงตามความแตกต่างของประสบการณ์ในเยาวชนแต่ละเพศสภาพ ซึ่งทำให้เกิดมุมมองการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ที่ลึกซึ้งยิ่ง นับเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ให้กับศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศาสตร์ทางสังคมวิทยา (Sociology) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมและปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ปัญหาเด็กติดเกมที่น่าไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในเด็กที่ส่งผลให้ก่ออาชญากรรมหรือก่อปัญหาที่รุนแรงในสังคมตามมาได้ เช่น พฤติกรรมทำร้ายตนเองและผู้อื่น ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างปัญหาในโลกออนไลน์และปัญหาในโลกออฟไลน์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์ทางอาชญาวิทยา (Criminology) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและสาเหตุของอาชญากรรม เพื่อนำไปสู่การหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป ดังนั้น การเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในโลกออนไลน์ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน เข้ากับการศึกษาในด้านอาชญาวิทยาและสังคมวิทยา จึงนำไปสู่การผลักดันให้เกิดการพัฒนาและการบัญญัติกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านการนำความรู้ไปปรับใช้และแก้ไขปัญหาคriminalรุนแรงในโลกออนไลน์ที่เป็นสาเหตุของการก่ออาชญากรรม

References

- Council of Europe. (n.d.). *Cyberviolence*. Retrieved November 16, 2020, from [https://www.coe.int/en/web/cybercrime/cyberviolence#\[%2250020850%22:\[1\]\]](https://www.coe.int/en/web/cybercrime/cyberviolence#[%2250020850%22:[1]])
- David-Ferdon, C., & Hertz, M. F. (2007). Electronic Media, Violence, and Adolescents: An Emerging Public Health Problem. *The Journal of Adolescent Health*, 41(6 Suppl 1), S1–S5. DOI: 10.1016/j.jadohealth.2007.08.020
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2020). *Bullying Cyberbullying and LGBTQ Students*. Cyberbullying Research Center. Retrieved May 24, 2021, from <https://cyberbullying.org/bullying-cyberbullying-sexual-orientation-lgbtq.pdf>
- Intarajit, O., & Karinchai, N. (1999). *Domestic Violence Against Thai Women & Children: A Hotline Psychological Study*. (n.p.): Pokklao Printing.
- Mackenzie, W. J. M. (1975). *Power, Violence, and Decision*. England: Penguin Books.
- Patton, D. U., Eschmann, R. D., & Butler, D. A. (2013). Internet Banging: New Trends in Social Media, Gang Violence, Masculinity, and Hip Hop. *Computers in Human Behavior*, 29(5), A54–A59.

- Thianthai, C. (2018). What Does Social Media have to do with Health? A Case study of Bangkok Youths. *International Journal of Adolescence Medicine and Health (IJAMH)*, 33(1).
<https://doi.org/10.1515/ijamh-2018-0058>
- Thianthai, C. (2020). *Effects of Online Social Media on Thai Social and Cultural Changes from an Anthropologist's Perspective*. Faculty of Political Science, Chulalongkorn University.
- Vandebosch, H., & Van Cleemput, K. (2008). Defining Cyberbullying: A Qualitative Research into the Perceptions of Youngsters. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(4), 499–503.
DOI: 10.1089/cpb.2007.0042
- Web Foundation. (2021). *How Online Gender-based Violence Affects the Safety of Young Women and Girls*. Web Foundation. Retrieved May 19, 2021, from
<https://webfoundation.org/2021/03/how-online-gender-based-violence-affects-the-safety-of-young-women-and-girls/>
- World Health Organization [WHO] (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.